

Mantelzorg in Brussel

Vol XCIII, No. 311

Donderdag 8 mei 2014

\$1.25

Cijfers en bronnen

Mantelzorgers

- Geen algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001) : 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Ouderenbehoeftenonderzoek stad Brussel (Verté, 2009): van welke informele zorgdragers krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek KeM - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) - focusgroepen (30 MZ)
- EVA vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

(Potentiële) zorgvragers

- Handicap
 - 12% van 15-64 ervaren dagelijks belemmeringen
 - 22.000 volwassenen erkend als invalide
 - 7.300 volwassenen zwaar zorgbehoevend / handicap
 - +/- 500 plaatsen opvang + evenveel in rusthuis => meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 1/10 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familiale zorgindex +/- 3
 - 1/3 => 1/2 niet Belgische ouderen
 - Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal,...)

2005-2010	2011-2015	2016-2020
10.000	12.000	14.000
1.000	1.200	1.400
1.000	1.200	1.400

Juste image de l'aidant proche?

Approche qualitative

Ouder en partner

- Centrale mantelzorger
- Zorg voor je voor je zieke of gehandicapt kind of partner is vanzelfsprekend
- Zorglast groeit geleidelijk
 - "je rollt er stilaan in zonder dat je het beseft"
 - late detectie van gezondheidsprobleem (cfr demintie)
- Mantelzorger is zelf vaak (zorgbehoevende) senior
- Stijgende zorgwaarde <-> (dalende draagkracht (ouderdom, moraal, ...))
- Permanente zorglast voor inwonende mantelzorger

Onvoorwaardelijke steun

- Turkse en Marokkaanse gemeenschap
- (groot) leeftijdsverschil tussen man en vrouw
 - 'onzichtbare' mantelzorg
 - 1ste generatie = 'stille generatie', zeer weinig kennis van zorgsysteem, gesloten netwerk,...

Cijfers en bronnen

Mantelzorgers

- Geen algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001) : 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Ouderenbehoeftenonderzoek stad Brussel (Verté, 2009): van welke informele zorgdragers krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek KeM - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) - focusgroepen (30 MZ)
- EVA vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

(Potentiële) zorgvragers

- Handicap
 - 12% van 15-64 ervaren dagelijks belemmeringen
 - 22.000 volwassenen erkend als invalide
 - 7.300 volwassenen zwaar zorgbehoevend / handicap
 - +/- 500 plaatsen opvang + evenveel in rusthuis => meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 1/10 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familiale zorgindex +/- 3
 - 1/3 => 1/2 niet Belgische ouderen,
 - Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal,...)

REGIO	2012	2020	2030
Vlaanderen	6,38	0,45	0,57
Brussel	0,4	0,34	0,35
	2,5	5	3

Wie zorgt voor de mantelzorger?

Even tijd om op adem te komen?

"Ik had gisteren mijn eerste vrije dag. Ik ben naar de mutualiteit geweest, daarna naar de sociaal assistent, dan naar de bank. Daar vertelden ze me dat ze de handtekening van mijn moeder nodig hebben... Toen ik weer thuis was dacht ik: was dit nu mijn vrije dag?"

Waarom?

Verschillende motieven, vaak in combinatie met elkaar

Liefde, genegenheid, vriendschap

Mijn ouders hebben zo veel voor mij gedaan toen ik jong was. Het is niet meer dan normaal dat je iets terug doet (Paul, 60). gaat wekelijks 3 dagen bij zijn zwaar zorgbehoevende ouders (inwoners)

Er langzaam ingerold

Je staat er niet bij stil, je oet het gewoon. Je bent getrouwd, je hebt een kind, ze hebben allebei een spierziekte. Wat moet je doen? Je kunt toch niet zeggen 'trek je plan' (Paula, 63)

De zorgbehoevende persoon weigert externe hulp

Hij wil geen verpleegster of niets, neen, ik moet dat allemaal zelf doen. En een rusthuis zal hij nooit aanvaarden, nooit! Hij

Plichtsgevoel

"Mijn ouders in een home plaatsen, dat is hen in de steek laten, het is alsof de ouders hun kinderen niet goed hebben opgevoed" (Dounia, 43)

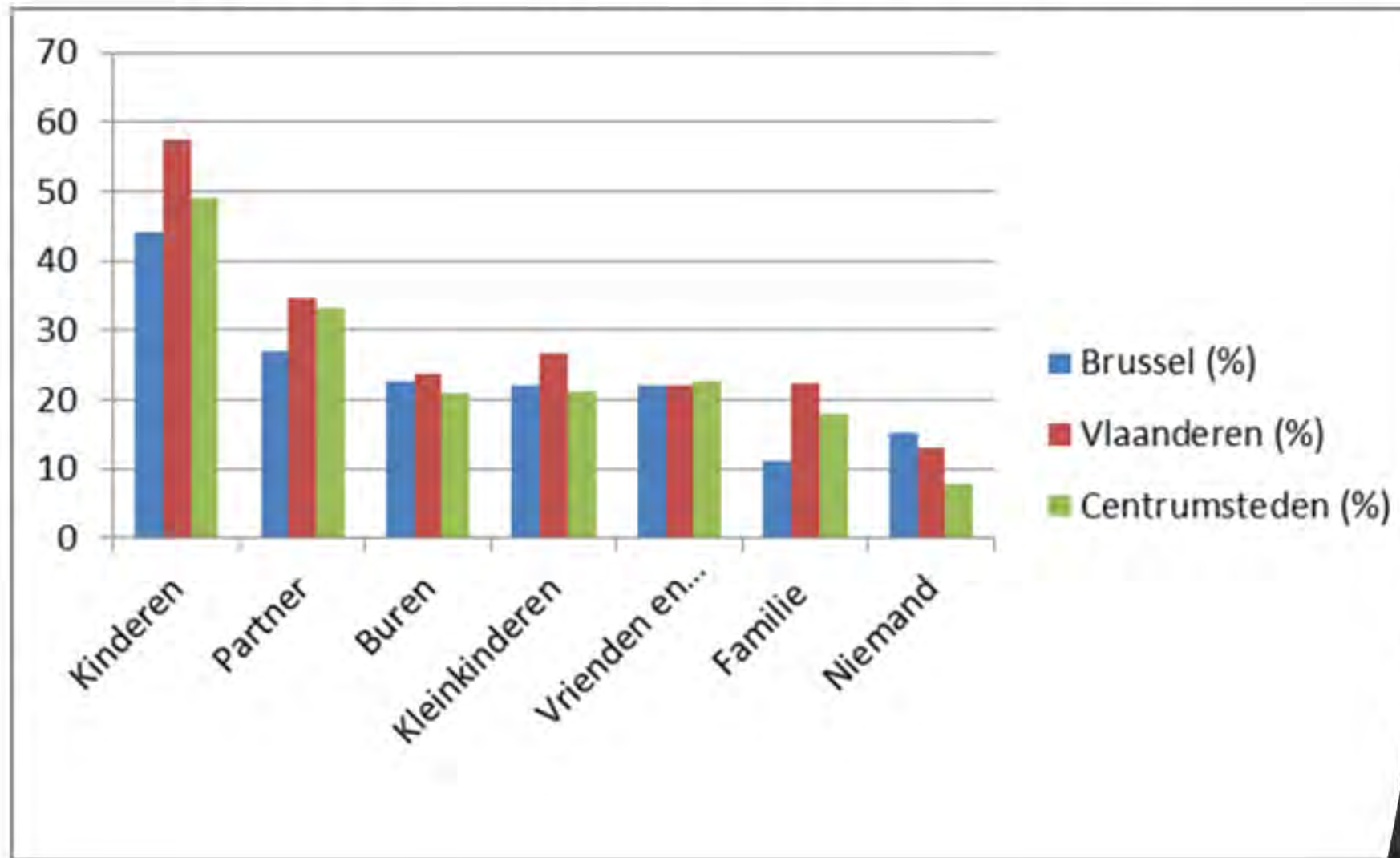
Iets doen voor iemand anders geeft voldoening

Je hebt de vreugde van iets te doen voor iemand, thuis zou ik me maar vervelen. Ik heb geen familie of kinderen, alleen een kat. Ik zou wel meer mensen willen helpen (Liliane, 68), helpt regelmatig haar

Mantelzorgers

- Geen algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001) : 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Ouderenbehoeftenonderzoek stad Brussel (Verté, 2009): van welke informele zorgdragers krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek KeM - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) - focusgroepen (30 MZ)
- EVA vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

Van wie krijg je als zorgbehoevende oudere hulp?

Cijfers en bronnen

Mantelzorgers

- Geen algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001) : 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Ouderenbehoeftenonderzoek stad Brussel (Verté, 2009): van welke informele zorgdragers krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek KeM - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) - focusgroepen (30 MZ)
- EVA vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

(Potentiële) zorgvragers

- Handicap
 - 12% van 15-64 ervaren dagelijks belemmeringen
 - 22.000 volwassenen erkend als invalide
 - 7.300 volwassenen zwaar zorgbehoevend / handicap
 - +/- 500 plaatsen opvang + evenveel in rusthuis => meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 1/10 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familiale zorgindex +/- 3
 - 1/3 => 1/2 niet Belgische ouderen,
 - Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal,...)

REGIO	2012	2020	2030
Vlaanderen	6,38	0,45	0,57
Brussel	0,4	0,34	0,35
	2,5	5	3

Wie zorgt voor de mantelzorger?

Even tijd om op adem te komen?

"Ik had gisteren mijn eerste vrije dag. Ik ben naar de mutualiteit geweest, daarna naar de sociaal assistent, dan naar de bank. Daar vertelden ze me dat ze de handtekening van mijn moeder nodig hebben... Toen ik weer thuis was dacht ik: was dit nu mijn vrije dag?"

Waarom?

Verschillende motieven, vaak in combinatie met elkaar

Liefde, genegenheid, vriendschap

Mijn ouders hebben zo veel voor mij gedaan toen ik jong was. Het is niet meer dan normaal dat je iets terug doet (Paul, 60). gaat wekelijks 3 dagen bij zijn zwaar zorgbehoevende ouders (inwoners)

Er langzaam ingerold

Je staat er niet bij stil, je oet het gewoon. Je bent getrouwd, je hebt een kind, ze hebben allebei een spierziekte. Wat moet je doen? Je kunt toch niet zeggen 'trek je plan' (Paula, 63)

De zorgbehoevende persoon weigert externe hulp

Hij wil geen verpleegster of niets, neen, ik moet dat allemaal zelf doen. En een rusthuis zal hij nooit aanvaarden, nooit! Hij

Plichtsgevoel

"Mijn ouders in een home plaatsen, dat is hen in de steek laten, het is alsof de ouders hun kinderen niet goed hebben opgevoed" (Dounia, 43)

Iets doen voor iemand anders geeft voldoening

Je hebt de vreugde van iets te doen voor iemand, thuis zou ik me maar vervelen. Ik heb geen familie of kinderen, alleen een kat. Ik zou wel meer mensen willen helpen (Liliane, 68), helpt regelmatig haar

(Potentiële) zorgvragers

- Handicap
 - 12% van 15-64 ervaren dagelijks belemmeringen
 - 22.000 volwassenen erkend als invalide
 - 7.300 volwassenen zwaar zorgbehoevend / handicap
 - +/- 500 plaatsen opvang + evenveel in rusthuis => meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 1/10 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familiale zorgindex +/- 3
 - 1/3 => 1/2 niet Belgische ouderen,
 - Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal,...)

80 / 50-59	2012	2020	2030
Vlaanderen	0,38 3	0,43 2,5	0,57 -2
Brussel	0,4 2,5	0,34 3	0,35 3

80 / 50-59	2012	2020	2030
Vlaanderen	0,38 3	0,43 2,5	0,57 -2
Brussel	0,4 2,5	0,34 3	0,35 3

\$1.25

Approche qualitative

- Geen algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001) : 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Ouderenbehoeftenonderzoek stad Brussel (Verté, 2009): van welke informele zorgdragers krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek KeM - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) - focusgroepen (30 MZ)
- EVA vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

- 12% van 15-64 jarigen dagelijks belemmeringen
- 22.000 volwassenen erkend als invalide
- 7.300 volwassenen zwaar zorgbehoevend / handicap
- 51.500 plaatsen opvang + evenveel in rusthuis => meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 11.000 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familie opgevoed +/- 3
 - 1/3 => 1/2 met Belgische ouders,
 - Brusselse ouders: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal...)

Year	1990	1991	1992
1990	1.0	1.0	1.0
1991	1.0	1.0	1.0
1992	1.0	1.0	1.0

Verscheidende motieven, vaak in combinatie met elkaar.

Mijn ouders hebben zo veel waar mee gedaan zien ik nog was. Het is niet meer (dan normaal) dat
je te laat doet (Dus, dit was wellicht 3 dagen uit zijn kamer zoektocht om mijn ouders te ontmoeten)

Die Klausur war zwar die schlimmste, die ich jemals geschrieben habe, aber trotzdem habe ich sie bestanden. Ich habe mich sehr bemüht und bin stolz auf meine Leistung. Ich hoffe, das hilft bei der Bewertung.

*Adopt children in your native language, all in fact by the same
fact, just in actual the number may increase with good Indian
relationships (Kawak). 4.9*

[illegible]

"Ik had gisteren mijn eerste wijfe dag. Ik ben naar de mutualiteit geweest, daarna naar de sociaal assistent, dan naar de bank. Daar vertelden ze me dat ze de handtekening van mijn moeder nodig hebben... Toen ik weer thuis was dacht ik: was dit nu mijn wijfe dag?"

"Als er gezinszorg of opvoeding komt, wordt er niet de mantelzorg, geen rekening, gehouden. Het is juist de bedoeling dat je als mantelzorger even de psalmen kan lezen? Maar daar hebben ze geen begrip voor." (Paula, 63, NZ voor gehandicapte dochter en man)

"Als mantelzorger hebben we niemand, we staan er alleen voor. Als je erover praat bekijken ze u als een zaaig. Ze hebben geen idee waar uver het gaat"
(Nadine, 63, woonde twee in hi haar ziele moeder)

- Verlies van gesprekspartner, diegene voor wie men zorgt is niet meer de persoon die hij/zij vroeger was
"Hij doet nu altijd leken, hij spreekt mijn naam niet meer uit. Vroeger noemde hij me schat"
- Verlies van netwerk en contacten met buitenwereld
"We gingen vroeger elke dag op een terras down, iets gaan drinken. Dat gaat niet meer"

Il faut faciliter les informations. On les a eu beaucoup trop tard. Le ministre de l'air est arrivé tardivement sa vie alors

- Informatie over ondersteuningsmogelijkheden beter bekendmaken, ook bij professionals!
- Zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt voor de mantelzorger

Onvoorwaardelijke steun

- Centrale mantelzorg
- Zorg voor je voor je zieke of gehandicapt kind of partner is vanzelfsprekend
- Zorglast wordt geleidelijk
 - "je rollen stilaan in zonder dat je het beseft"
 - late detectie van gezondheidsprobleem (cfr dementie)
- Mantelzorg is zelf vaak (zorgbehoevende) senior
- Stijgende zorgwaaier ↔ dalende draagkracht (ouderdom, moraal, ...)
- Permanente zorglast voor inwonende mantelzorgers
 - medicatie toedienen - huishouden - persoonlijke verzorging - administratief regelen - thuiszorg - klachtsga - beschikbaar zijn ...

- 2 (groot) leeftijdsverschillen man en vrouw
- 3 'onzichtbare' mantelzorg
- 4 1ste generatie = 'stille generatie'; zeer weinig kennis van zorgsysteem; gesloten netwerk

Premier point d'arrêt pour les personnes âgées

- pas d'aide structurelle, plutôt soutien occasionnel, "on ne veut pas les surcharger, ils ont leur propre vie"
- les enfants habillent souvent leur
- surtout aide administrative, accompagnement, ménage, soins personnels
- souvent en combinaison avec aide à domicile
- rarement sous un même toit

- Zing van de ouders door familie is evidente waar: familie en (relatieve) plein
- volledige zorg = taal van de (schoolkinderen): geen combinatie met gewoos
- Kinderen en familie wonen in de buurt
- de (schoolkinderen) spreken de taal van heel en zo

- marketing niet als doelstelling formeerd
- heeft nog onontwikkeld tussen de generaties
- naar grote druk op de marketingberijf
 - nieuw, verspreiden en verspreiden de kennis
 - sociaal-economisch innovatie groepen
 - samenwerking sociale netwerken - informatie en resourseen de
- ondernemingen worden meer bescheiden hun gevoel

It was observed that even with the above limitations, the

[illegible]

transmission par la vaccination?

\$1.25

Juste image de l'aidant proche?

Approche qualitative

Ouder en partner

Onvoorwaardelijke steun

- Centrale mantelzorger
- Zorg voor je voor je zieke of gehandicapt kind of partner is vanzelfsprekend

Turkse en Marokkaanse gemeenschap

- (groot) leeftidsverschil tussen man en

Juste image de l'aidant proche?

Approche qualitative

Ouder en partner

Onvoorwaardelijke steun

- Centrale mantelzorger
- Zorg voor je voor je zieke of gehandicapt kind of partner is vanzelfsprekend
- Zorglast groeit gelijdelijk
 - "je rolt er stilaan in zonder dat je het beseft"
 - late detectie van gezondheidsprobleem (cfr dementie)
- Mantelzorger is zelf vaak (zorgbehoevende) senior
- Stijgende zorgzwaarte <-> dalende draagkracht (ouderdom, moraal, ...)
- Permanente zorglast voor inwonende mantelzorger
 - medicatie toedienen - huishouden - persoonlijke verzorging - administratief regelen - thuiszorg - klaarstaan - beschikbaar zijn ...

"Ik ben nu zo bezig met mijn man. Hij gaat achteruit, ik versta hem zelfs niet meer. Ik kan niet meer buiten, tenzij om boodschappen te doen, dat is alles. En als ik eens langer weg blijf dan denkt hij dat het voor mijn plezier is. Ik weet echt niet hoe het verder moet. De kinderen kunnen toch ook eens verlof nemen om naar de bank of de mutualiteit of de dokter te gaan? Nu moet ik dat allemaal doen. Ze zeggen dat hij naar een rusthuis moet maar hij zal dit nooit aanvaarden, nooit. Ik weet het echt niet meer..." (Josiane, 80j.)

Turkse en Marokkaanse gemeenschap

- (groot) leeftijdsverschil tussen man en vrouw
- 'onzichtbare' mantelzorg
- 1ste generatie = 'stille generatie'; zeer weinig kennis van zorgsysteem; gesloten netwerk,...

Les enfants

Premier point d'appui pour les personnes âgées

Séniors belges

Marokkaanse en Turkse ouderen

Recente migratie - nieuwe groepen

" Ik ben nu zo bezig met mijn man. Hij gaat achteruit, ik versta hem zelfs niet meer. Ik kan niet meer buiten, tenzij om boodschappen te doen, dat is alles. En als ik eens langer wegblijf dan denkt hij dat het voor mijn plezier is.

Ik weet echt niet hoe het verder moet. De kinderen kunnen toch ook eens verlof nemen om naar de bank of de mutualiteit of de dokter te gaan? Nu moet ik dat allemaal doen. Ze zeggen dat hij naar een rusthuis moet maar hij zal dit nooit aanvaarden, nooit. Ik weet het echt niet meer..." (Josiane, 80j.)

Juste image de l'aidant proche?

Approche qualitative

Ouder en partner

Onvoorwaardelijke steun

- Centrale mantelzorger
- Zorg voor je voor je zieke of gehandicapt kind of partner is vanzelfsprekend
- Zorglast groeit gelijdelijk
 - "je rolt er stilaan in zonder dat je het beseft"
 - late detectie van gezondheidsprobleem (cfr dementie)
- Mantelzorger is zelf vaak (zorgbehoevende) senior
- Stijgende zorgzwaarte <-> dalende draagkracht (ouderdom, moraal, ...)
- Permanente zorglast voor inwonende mantelzorger
 - medicatie toedienen - huishouden - persoonlijke verzorging - administratief regelen - thuiszorg - klaarstaan - beschikbaar zijn ...

"Ik ben nu zo bezig met mijn man. Hij gaat achteruit, ik versta hem zelfs niet meer. Ik kan niet meer buiten, tenzij om boodschappen te doen, dat is alles. En als ik eens langer weg blijft dan denkt hij dat het voor mijn plezier is. Ik weet echt niet hoe het verder moet. De kinderen kunnen toch ook eens verlof nemen om naar de bank of de mutualiteit of de dokter te gaan? Nu moet ik dat allemaal doen. Ze zeggen dat hij naar een rusthuis moet maar hij zal dit nooit aanvaarden, nooit. Ik weet het echt niet meer..." (Josiane, 80j.)

Turkse en Marokkaanse gemeenschap

- (groot) leeftijdsverschil tussen man en vrouw
- 'onzichtbare' mantelzorg
- 1ste generatie = 'stille generatie'; zeer weinig kennis van zorgsysteem; gesloten netwerk,...

Les enfants

Premier point d'appui pour les personnes âgées

Séniors belges

Marokkaanse en Turkse ouderen

Recente migratie - nieuwe groepen

- Permanente zorglast voor inwonende mantelzorger
- medicatie toedienen - huishouden - persoonlijke verzorging - administratief regelen - thuiszorg - klaarstaan - beschikbaar zijn ...

"Ik ben nu zo bezig met mijn man. Hij gaat achteruit, ik versta hem zelfs niet meer. Ik kan niet meer buiten, tenzij om boodschappen te doen, dat is alles. En als ik eens langer weg blijf dan denkt hij dat het voor mijn plezier is. Ik weet echt niet hoe het verder moet. De kinderen kunnen toch ook eens verlost nemen om naar de bank of de mutualiteit of de dokter te gaan? Nu moet ik dat allemaal doen. Ze zeggen dat hij naar een rusthuis moet maar hij zal dit nooit aanvaarden. nooit. Ik weet het echt niet meer..." (Jostiane, 80j.)

Les enfants

Premier point d'appui pour les personnes âgées

Séniors belges

Les séniors comptent sur leurs enfants
MAIS

- pas d'aide structurelle, plutôt soutien occasionnel, "on ne veut pas les surcharger, ils ont leur propre vie"
- les enfants habitent souvent loin
- surtout aide administrative, accompagnement, ménage; moins de soins personnels
- souvent en combinaison avec soins / aide à domicile
- rarement sous un même toit

Marokkaanse en Turkse ouderen

- Zorg voor de ouderen door familie is evidentie vanuit traditie en (religieuze) plicht
- volledige zorg = taak van de (schoon)kinderen; geen combinatie met gezinszorg
- Kinderen en familie wonen in de buurt
- de (schoon)kinderen spreken de taal van hier en zijn spreekbuis voor de ouders

MAAR

- mantelzorg niet als dusdanig benoemd
- thema nog onbespreekbaar tussen de generaties.
- zeer grote druk op de mantelzorgers
 - zware zorgtaak en verantwoordelijkheid
 - sociaal-economisch kwetsbare groepen
 - samenwonen onder één dak - financiële en relationele druk
- ouderen: rusthuizen steeds meer bespreekbaar maar gevoel dat er geen alternatief is; gebrek cultuursensitieve zorg
- kinderen: groot schuldgevoel bij inschakeling professionele hulp

Recente migratie - nieuwe groepen

In veel gemeenschappen wordt uitgegaan van zorg door de kinderen

MAAR

- Volgmigratie op oudere leeftijd via gezinshereniging, heel beperkt netwerk, vaak (ook financieel) heel afhankelijk van hun kinderen
- Noodgedwongen inwonen bij kinderen "C'est difficile de vivre avec les enfants ici, ma fille ma mis dehors, son mari ne voulait pas de moi" (Congolesse vrouw)
- Mantelzorger heeft geen netwerk om op terug te vallen. "Je ne sais pas à qui je peux m'adresser. Je cherche de l'aide pour mon papa mais on est très serré dans nos ressources, je n'arrive pas à trouver"
- Kinderen niet in het land - hulp invoeren niet mogelijk - geen gezinshereniging

Buren

Familie veraf? buren nabij!

Séniors belges

Les séniors comptent sur leurs enfants
MAIS

- pas d'aide structurelle, plutôt soutien occasionnel, "on ne veut pas les surcharger, ils ont leur propre vie"
- les enfants habitent souvent loin
- surtout aide administrative, accompagnement, ménage; moins de soins personnels
- souvent en combinaison avec soins / aide à domicile
- rarement sous un même toit

Marokko

- Zorg voor
- en (reli
- volledig
- combin
- Kinderen
- de (sch
- spreek

MAAR

- mantel
- thema
- zeer gr
- zwa
- soc
- san
- oudere

Marokkaanse en Turkse ouderen

- Zorg voor de ouderen door familie is evidentie vanuit traditie en (religieuze) plicht
- volledige zorg = taak van de (schoonkinderen); geen combinatie met gezinszorg
- Kinderen en familie wonen in de buurt
- de (schoon)kinderen spreken de taal van hier en zijn spreekbuis voor de ouders

MAAR

- mantelzorg niet als dusdanig benoemd
- thema nog onbespreekbaar tussen de generaties.
- zeer grote druk op de mantelzorgers
 - zware zorgtaak en verantwoordelijkheid
 - sociaal-economisch kwetsbare groepen
 - samenwonen onder één dak - financiële en relationele druk
- ouderen: rusthuizen steeds meer bespreekbaar maar gevoel dat er geen alternatief is; gebrek cultuursensitieve zorg
- kinderen: groot schuldgevoel bij inschakeling professionele hulp

Recente migrati

In veel gemeenschappen
kinderen

MAAR

- Volgmigratie op o
beperkt netwerk,
hun kinderen
- Noodgedwongen
avec les enfants n
voulait pas de mo
- Mantelzorger hee
sais pas à qui je p
mon papa mais o
n'arrive pas à trou
- Kinderen niet in h
gezinshereniging

Recente migratie - nieuwe groepen

In veel gemeenschappen wordt uitgegaan van zorg door de kinderen

MAAR

- Volgmigratie op oudere leeftijd via gezinshereniging, heel beperkt netwerk, vaak (ook financieel) heel afhankelijk van hun kinderen
- Noodgedwongen inwonen bij kinderen *'C'est difficile de vivre avec les enfants ici, ma fille ma mis dehors, son mari ne voulait pas de moi' (Congolese vrouw)*
- Mantelzorger heeft geen netwerk om op terug te vallen. *"je ne sais pas à qui je peux l'adresser. Je cherche de l'aide pour mon papa mais on est très serré dans nos ressources, je n'arrive pas à trouver"*
- Kinderen niet in het land - hulp invoeren niet mogelijk - geen gezinshereniging

- aide à domicile
- rarement sous un même toit

- sociaal-economisch kwetsbare groepen
- samenwonen onder één dak - financiële en relationele druk
- ouderen: rusthuizen steeds meer bespreekbaar maar gevoel dat er geen alternatief is; gebrek cultuursensitieve zorg
- kinderen: groot schuldgevoel bij inschakeling professionele hulp

sais pas à qui je peux m'adresser, je cherche de l'aide pour mon papa mais on est très serré dans nos ressources, je n'arrive pas à trouver"

- Kinderen niet in het land - hulp invoeren niet mogelijk - geen gezinshereniging

Buren

Familie veraf? buren nabij!

Turkse en Marokkaanse gemeenschap

"In ons geloof is een buur zoals familie. Als je een probleem hebt, is het de eerste die je zal helpen. Een buur is als een broer."

- zeer hechte burenrelaties binnen eigen gemeenschap
- Buren spelen plaatsvervangende rol voor ouderen wanneer er geen kinderen of familie (meer) is
- weinig aansluiting met de buitenwereld

"Ik had jaren een buurvrouw die niet meer gemakkelijk buiten kon. Dus ging ik voor haar boodschappen doen, ik nam haar soms mee naar de pedicure of naar haar zoon...; Dat ging allemaal. Ze is nu gestorven... Ik hoop dat ik op een dag ook zo iemand..." (Yvette, 80 j)

"In ons gebouw hebben we een systeem: als we bepaalde mensen niet zien, gaan we bellen om te zien of alles in orde is, of er iets nodig is. Dat is vrijwillig, niet georganiseerd." (Angela, 72j)

- Solidariteit binnen het gekende netwerk
- (oudere) buren steunen elkaar (sociale controle, kleine taken, geen zorggerelateerde taken)
- Netwerk verkleint, op wie zal ik later kunnen rekenen?
- Waar kan de buur terecht met vragen en zorgen?

- potentieel? Familiale zorgindex +/- 3
- 1/3 => 1/2 niet Belgische ouderen,
- Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal,...)

Waarom?

Verschillende motieven, vaak in combinatie met elkaar

Liefde, genegenheid, vriendschap

Mijn ouders hebben zo veel voor mij gedaan toen ik jong was. Het is niet meer dan normaal dat je iets terug doet (Paul, 60j. gaat wekelijks 3 dagen bij zijn zwaar zorgbehoevende ouders inwonen)

Er langzaam ingerold

Je staat er niet bij stil, je oet het gewoon. Je bent getrouwd, je hebt een kind, ze hebben allebei een spierziekte. Wat moet je doen? Je kunt toch niet zeggen 'trek je plan!' (Paula, 63j)

De zorgbehoevende persoon weigert externe hulp

Hij wil geen verpleegster of niets, neen, ik moet dat allemaal zelf doen. En een rusthuis zal hij nooit aanvaarden, nooit! Hij is Italiaan, hij heeft nog de mentaliteit van vroeger (Josiane, 80 j zorgt voor haar dementerende man)

Plichtsgevoel

"Mijn ouders in een home plaatsen, dat is hen in de steek laten, het is alsof de ouders hun kinderen niet goed hebben opgevoed" (Dounia, 43j;)

Iets doen voor iemand anders geeft voldoening

Je hebt de vreugde van iets te doen voor iemand; thuis zou ik me maar vervelen, ik heb geen familie of kinderen, alleen een kat. Ik zou wel meer mensen willen helpen (Liliane, 68j, helpt regelmatig haar buurvrouw)

Tijd voor actie!

Wie zorgt voor de mantelzorger?

Even tijd om op adem te komen?

"Ik had gisteren mijn eerste vrije dag. Ik ben naar de mutualiteit geweest, daarna naar de sociaal assistent, dan naar de bank. Daar vertelden ze me dat ze de handtekening van mijn moeder nodig hebben... Toen ik weer thuis was dacht ik: was dit nu mijn vrije dag?"

Ondersteuning door gezinszorg

"Als er gezinszorg of poetshulp komt, wordt er met de mantelzorger geen rekening gehouden. Het is toch de bedoeling dat je als mantelzorger even de pedalen kan lossen? Maar daar hebben ze geen begrip voor." (Paula, 63j , MZ voor gehandicapte zoon en man)

In de steek gelaten

"Als mantelzorger hebben we niemand, we staan er alleen voor. Als je erover praat bekijken ze u als een zaag. Ze hebben geen idee waarover het gaat"
(Nadine, 63j., woonde jaren in bij haar zieke moeder)

Omgaan van verlies

- Verlies van gesprekspartner, diegene voor wie men zorgt is niet meer de persoon die hij/zij vroeger was
" hij doet nu altijd teken, hij spreekt mijn naam niet meer uit. Vroeger noemde hij me schat"
- Verlies van netwerk en contacten met buitenwereld
"We gingen vroeger elke dag op een terras doen, iets gaan drinken. Dat gaat niet meer"

le medecin, point d'apui, source d'information?

"Il faut faciliter les informations. On les a eu beaucoup trop tard. Le centre de jour est arrivé tard dans sa vie alors que mon mari aurait pu en profiter depuis longtemps et j'aurai été beaucoup plus sereine. Les médecins ne sont pas bien informés pour pouvoir aider"

"Il faut faciliter les informations. On les a eu beaucoup trop tard. Le centre de jour est arrivé tard dans sa vie alors que mon mari aurait pu en profiter depuis longtemps et j'aurai été beaucoup plus sereine. Les médecins ne sont pas bien informés pour pouvoir aider"

Knelpunten

Draagkracht en draaglast uit balans

- Mantelzorger negeert eigen zorgbehoeften
- Grote emotionele belasting, zeker bij inwonende MZ
- Geen tijd voor zichzelf, continue beschikbaarheid

Onaangepaste omstandigheden om zorg te verlenen

- Slechte huisvesting, woning is niet aangepast, geen hulpmiddelen,...
- Niet vertrouwd met zorgtaken en handelingen

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp in te schakelen

- Dilemma zelfzorg >< afstaan zorg
- Schuldgevoel, verzaken aan plicht
- Weigering om hulp af te staan "ik wil niemand in mijn huis"
- Overschatting eigen draagkracht
- Respect voor wensen zorgvrager "hij gaat het nooit aanvaarden, nooit"
- Gebrek aan vertrouwen in professionele zorg
- Mantelzorger voelt zich niet begrepen / erkend

Ondersteuning mogelijkheden te weinig gekend en uitgebouwd

- Informatie geraakt niet tot bij de mantelzorger
- grote complexiteit in het (Brusselszorgsysteem
- Professionelen (thuiszorg, huisarts, specialisten,...) hebben te weinig oog voor situatie van de MZ
- Doorverwijzing gebeurt veel te laat
- Bij wie kan mantelzorger terecht?

Onvoldoende aanbod

- Dagverzorgingscentra, kortverblijf, gespreksgroepen,... : vaak niet in de buurt;
- Nabij >< taal
- Afstand, tijd, taal, kostprijs,.. = drempels!
- Geen mantelzorgpremie in Brussel

Tijd voor actie!

- Informatie over ondersteuningsmogelijkheden beter bekendmaken, ook bij professionals!
- Zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt voor de mantelzorger
- Uitbouwen ondersteuningvormen (dagcentra, kortverlijf,...)
- Gebruik instrumenten die de draagkracht meten
- Bespreekbaar maken van ouderenzorg en mantelzorg bij allochtone groepen
- Mantelzorgers moeten elkaar kunnen ontmoeten, organiseren van regelmatige bijeenkomsten in de buurt
- Mantelzorgers actief betrekken en beluisteren in de hulpverlening
- Koesteren en ondersteunen van informele zorg en mantelzorg door burens
- Meertaligheid en culturele diversiteit is realiteit in Brussel, negeer dit niet!

bod

entra,

... : vaak

kostprijs,..

nulpveriening

- Koesteren en ondersteunen van informele zorg en mantelzorg door buren
- Meertaligheid en culturele diversiteit is realiteit in Brussel, negeer dit niet!

Meer weten?

Kenniscentrum Woonzorg Brussel
Lakensestraat 76
1000 Brussel
olivia.vanmechelen@woonzorgbrussel.be
www.woonzorgbrussel.be

**Kenniscentrum
Woonzorg
Brussel**

Mantelzorg in Brussel

Vol XCIII, No. 311

Donderdag 8 mei 2014

\$1.25

Cijfers en bronnen

Mantelzorgers

- Geren algemeen onderzoek in Brussel
- Bevolkingsenquête (2001): 9,9% Brusselaars doen aan mantelzorg (= Vlaanderen)
- Onderzoekendonderzoek stad Brussel (Vanb. 2009): van welke informele zorgverleners krijgen ouderen die dit nodig hebben hulp?
- Onderzoek Kefi - vragenlijst NL MZ in Brussel (2011) (21 + 4 interviews)
- Mantelzorgverenigingen (2012): 4 verenigingen = 1200 leden in Brussel
- Behoeftenonderzoek woonzorg Brussel (2012) focusgroepen (30 MZ)
- EVA.vzw - kwalitatief onderzoek bij mantelzorgers uit Brabantwijk (2012) (14)

(Potentiële) zorgvragers

- Hendicap
 - 12% van 15-64 ervaren dagelijks beperkingen
 - 22.000 volwassenen ervaren als invalide
 - 7.300 volwassenen waar zorgbehoevend / handicap
 - +1.500 plaatsen opvang + eventueel in rusthuis >> meerderheid thuis
- Ouderen
 - 51.000 ouder dan 80
 - 1.110 ouderen in rusthuis (2x Vlaanderen)
 - 16.000 ouderen met dementie
 - potentieel? Familiale zorgindex < 3
 - 1/3 < 1/2 niet Belgische ouderen
 - Brusselse ouderen: grote financiële en sociale kwetsbaarheid (netwerk, kennis, taal...)

Waarom?

Verstevigde netwerken, vaak in combinatie met vakk

Deelname aan de samenleving

Deelname aan de samenleving is een belangrijk aspect van de mantelzorg. Het gaat om de manier waarop mensen elkaar helpen en ondersteunen in het dagelijks leven.

De mantelzorgers zijn vaak zelf ook ouderen of mensen met een beperking.

De mantelzorgers zijn vaak zelf ook ouderen of mensen met een beperking. Het gaat om de manier waarop mensen elkaar helpen en ondersteunen in het dagelijks leven.

De mantelzorgers zijn vaak zelf ook ouderen of mensen met een beperking. Het gaat om de manier waarop mensen elkaar helpen en ondersteunen in het dagelijks leven.

Tijd voor actie!

- Informatie over ondersteuningsmogelijkheden beter bekendmaken, ook bij professionals!
- Zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt voor de mantelzorger
- Uitbouwen ondersteuningsvormen (dagcentra, kortverlijf...)
- Gebruik instrumenten die de draagkracht meten
- Bespreekbaar maken van ouderenzorg en mantelzorg bij allochtone groepen
- Mantelzorgers moeten elkaar kunnen ontmoeten, organiseren van regelmatige bijeenkomsten in de buurt
- Mantelzorgers actief betrekken en beluisteren in de hulpverlening
- Koesteren en ondersteunen van informele zorg en mantelzorg door buur
- Meertaligheid en culturele diversiteit is realiteit in Brussel, neger dit niet!

Meer weten?

Kenniscentrum Ouderen Brussel
Liefdadigheidszorg
02737 00000
www.kenniscentrumouderenbrussel.be

Kenniscentrum
Woonzorg
Brussel

Juste image de l'aidant proche?

Approche qualitative

Ouder en partner

Onverwachtelijke sicut

- Centrale mantelzorger
 - Zorg voor je voor je zieke of gehandicapte kind of partner is vanzelfsprekend
 - Stijgt uit gevoel van liefde
 - "Je wilt en sta in de zorg dat je het bent"
 - Ik kan denken van gezondheidsprobleem (schilddesim)
 - Mantelzorger is zelf vaak (zorgbehoevend) senior
 - Stijgende zorgbehoefte <=> dalende draagkracht (gezondheid, netwerk...)
 - Permanente zorgbehoeft voor levenslange mantelzorg
 - medische ondersteuning / huisdieren / persoonlijke verzorging / administratieve regelingen / huiszorg / kleeding - beschikbare zijn...

Tank en Marokkaanse gemeenschap

- groot leeftijdsverschil tussen man en vrouw
- onverwacht mantelzorg
- Levenswijze < "alle gemeenschappen" niet
- Levenswijze < "alle gemeenschappen" niet
- Levenswijze < "alle gemeenschappen" niet

Les enfants

Probleem point d'appui pour les personnes âgées

Les enfants complètent leur formation à l'école. Ils ont des devoirs à faire, des activités à faire, des amis à voir. Ils ont besoin de leur famille, de leur école, de leur communauté.

Les personnes âgées ont besoin de leur famille, de leur école, de leur communauté. Elles ont besoin de leur famille, de leur école, de leur communauté.

Les personnes âgées ont besoin de leur famille, de leur école, de leur communauté. Elles ont besoin de leur famille, de leur école, de leur communauté.

Buren

Familie verzo? leen nu!

De familie verzo? leen nu! Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

De familie verzo? leen nu! Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Knoppunten

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.

Mantelzorgers hebben het moeilijk om professionele hulp te krijgen. Het is belangrijk om de familie te betrekken bij de zorg voor de ouder of de persoon met een beperking.